(ฎีกาย่อ)

คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๐๒๒/๒๕๔๔

(พนักงานอัยการจังหวัดน่าน โจทก์ นายอินปั๋นหรือศรี แก้วโก กับพวก จำเลย)

อาญา สำคัญผิดในข้อเท็จจริง (ม.๖๒)

พระราชบัญญัติ การปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ.๒๕๑๘ (ม.๓๖ ทวิ)

ประมวลกฎหมายที่ดิน (ม.๓)

ป่าไม้ พ.ศ. ๒๔๘๔ (ม.๔, ๖๕, ๗๔)

ที่ดินที่ ส.ป.ก. ได้มาตามพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๑๘ ส.ป.ก. เป็นผู้ถือกรรมสิทธิ์โดยไม่ตกเป็นที่ราชพัสดุตามพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๑๘ มาตรา ๓๖ ทวิ ซึ่งเป็นการได้กรรมสิทธิ์ในที่ดินมาตามกฎหมายอื่นตามประมวลกฎหมายที่ดิน มาตรา ๓ (๒) จึงไม่ใช่ป่าตามพระราชบัญญัติป่าไม้ พ.ศ. ๒๔๘๔ มาตรา ๔ (๑) การตัดและทอนต้นมะม่วงป่าอันเป็นไม้หวงห้ามประเภท ก. ในที่ดิน ส.ป.ก. ย่อมไม่เป็นการทำไม้ตามความหมายของมาตรา ๔ (๕) แห่งพระราชบัญญัติป่าไม้ พ.ศ. ๒๔๘๔ ไม่เป็นความผิดตามพระราชบัญญัติป่าไม้ พ.ศ. ๒๔๘๔ เป็นผลให้การได้ไม้มะม่วงป่าที่ยังไม่ได้แปรรูปเป็นการได้มาโดยชอบด้วยกฎหมาย เมื่อจำเลยสำคัญผิดในข้อเท็จจริงว่าต้นมะม่วงป่าขึ้นอยู่ในที่ดินที่ ส.ป.ก. อนุญาตให้จำเลยเข้าทำประโยชน์ ซึ่งข้อเท็จจริงในส่วนนี้ถ้ามีอยู่จริง

จะทำให้การกระทำไม่เป็นความผิดดังกล่าวข้างต้น การที่จำเลยมีไม้มะม่วงป่าซึ่งยังไม่ได้แปรรูปดังกล่าว จึงไม่มีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๖๒ วรรคหนึ่ง

โจทก์ฟ้องว่า เมื่อวันที่ ๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๐ เวลากลางวัน จำเลยทั้งสามร่วมกันมีไม้มะม่วงป่าซึ่งยังมิได้แปรรูป อันเป็นไม้หวงห้ามประเภท ก. จำนวน ๖ ท่อน ปริมาตร ๘.๕๘ ลูกบาศก์เมตร ไว้ในครอบครอง โดยไม้เหล่านี้ไม่มีร้อยตราค่าภาคหลวงหรือรอยตรารัฐบาลขายและจำเลยทั้งสามพิสูจน์ไม่ได้ว่าได้ไม้ดังกล่าวมาโดยชอบด้วยกฎหมาย เหตุเกิดที่ตำบลเจดีย์ชัย อำเภอปัว จังหวัดน่าน ขอให้ลงโทษตามพระราชบัญญัติป่าไม้ พ.ศ. ๒๔๘๔ มาตรา ๖๙, ๗๓, ๗๔, ๗๔ ทวิ, ๗๔ จัตวา ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๘๓, ๓๒ และริบของกลาง

จำเลยทั้งสามให้การปฏิเสธ

ศาลชั้นต้นพิพากษาว่า จำเลยทั้งสามมีความผิดตามพระราชบัญญัติป่าไม้ พ.ศ. ๒๔๘๔ มาตรา ๖๙ วรรคสอง (๒), ๗๔ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๘๓ จำคุกคนละ ๑ ปี ทางนำสืบของจำเลยทั้งสามเป็นประโยชน์แก่การพิจารณา เป็นเหตุบรรเทาโทษลดโทษตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๗๘ หนึ่งในสาม คงจำคุกจำเลยทั้งสาม คนละ ๘ เดือน ริบของกลาง

จำเลยทั้งสามอุทธรณ์

ศาลอุทธรณ์ภาค ๕ พิพากษากลับ ให้ยกฟ้องโจทก์ แต่ให้ริบของกลาง

โจทก์ฎีกา

ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า "ข้อเท็จจริงรับฟังได้ยุติตามที่ศาลอุทธรณ์ภาค ๕ วินิจฉัยแล้วโดยคู่ความมิได้ฎีกาคัดค้านว่า ในวันเวลาและสถานที่เกิดเหตุตามฟ้อง จำเลยทั้งสามร่วมกันมีไม้มะม่วงป่าซึ่งยังมิได้แปรรูปอันเป็นไม้หวงห้ามประเภท ก. จำนวน ๖ ท่อน ปริมาตร ๘.๕๘ ลูกบาศก์เมตร ของกลางไว้ในครอบครองโดยไม่มีรอยตราค่าภาคหลวงหรือรอยตรารัฐบาลขาย โดยได้มาจากการที่จำเลยที่ ๒ ให้จำเลยที่ ๑ และที่ ๓ ตัดและทอนต้นมะม่วงป่าที่ขึ้นอยู่ในเขตป่าชุมชน โจทก์ฎีกาอ้างว่า ต้นมะม่วงป่าเจริญเติบโตอยู่ในป่ามาก่อนจำเลยที่ ๒ เข้าไปทำกินและจับจองที่ดินเพื่อใช้สิทธิตามกฎหมาย ส.ป.ก. ๔-๐๑ จำเลยที่ ๒ จะต้องทราบแนวเขตที่ดินของตนเองอย่างชัดเจน หากไม่แน่ใจก็ย่อมขอให้เจ้าพนักงานเข้าไปตรวจสอบแนวเขตเสียก่อนตัดต้นไม้นั้น และจำเลยทั้งสามมีภาระต้องพิสูจน์ว่าได้ไม้มะม่วงป่าของกลางมาโดยชอบด้วยกฎหมาย เมื่อจำเลยทั้งสามไม่ได้พิสูจน์ว่าได้ไม้มะม่วงป่าของกลางมาโดยชอบด้วยกฎหมาย ศาลอุทธรณ์ภาค ๕ จะรับฟังว่าจำเลยทั้งสามขาดเจตนาไม่ได้นั้น เห็นว่า ต้นมะม่วงป่าของกลางขึ้นอยู่ใกล้แนวเขตที่ดินที่ ส.ป.ก. อนุญาตให้จำเลยที่ ๒ เข้าทำประโยชน์มาก ห่างเพียง ๑.๕๐ เมตร จำเลยที่ ๒ กล่าวอ้างว่าต้นมะม่วงป่าของกลางขึ้นอยู่ในเขตที่ดินที่ ส.ป.ก. อนุญาตให้จำเลยที่ ๒ เข้าทำประโยชน์ตั้งแต่ที่ถูกกล่าวหา

ว่ากระทำผิด นอกจากนี้ข้อเท็จจริงไม่ปรากฏว่ามีเครื่องหมายแสดงแนวเขตที่ป่าชุมชนเอาไว้ด้วย ประกอบกับจำเลยที่ ๑ และที่ ๓ ตัดต้นมะม่วงป่าของกลางโดยเปิดเผยในเวลากลางวัน ย่อมแสดงให้เห็นได้ว่าจำเลยที่ ๒ สำคัญผิดในข้อเท็จจริงว่าต้นมะม่วงป่าของกลางขึ้นอยู่ในเขตที่ดินที่ ส.ป.ก. อนุญาตให้จำเลยที่ ๒ เข้าทำประโยชน์ เมื่อจำเลยที่ ๒ มีความมั่นใจดังกล่าวแล้วจึงเป็นเหตุให้จำเลยที่ ๒ ไม่ได้ไปขอให้เจ้าพนักงานมาตรวจสอบแนวเขตก่อน กรณีนี้หากต้นมะม่วงป่าของกลางขึ้นอยู่ในที่ดินที่ ส.ป.ก. อนุญาตให้จำเลยที่ ๒ เข้าทำประโยชน์อันเป็นที่ดินที่ ส.ป.ก. ได้มาตามพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๑๘ ส.ป.ก. จะเป็นผู้ถือกรรมสิทธิ์โดยไม่ตกเป็นที่ราชพัสดุ ตามมาตรา ๓๖ ทวิ แห่งพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๑๘ ซึ่งเป็นการได้กรรมสิทธิ์ในที่ดินมาตามกฎหมายอื่นตามประมวลกฎหมายที่ดิน มาตรา ๓ (๒) จึงไม่ใช่ป่าตามความหมายของมาตรา ๔ (๑) แห่งพระราชบัญญัติป่าไม้ พ.ศ. ๒๔๘๔ การตัดและทอนต้นมะม่วงป่าอันเป็นไม้หวงห้ามประเภท ก. ในที่ดินที่ ส.ป.ก. อนุญาตให้จำเลยที่ ๒ เข้าทำประโยชน์ซึ่งไม่ใช่ป่าก็จะไม่เป็นทำไม้ตามความหมายของมาตรา ๔ (๕) แห่งพระราชบัญญัติป่าไม้ พ.ศ. ๒๔๘๔ อันไม่เป็นความผิดตามพระราชบัญญัติป่าไม้ พ.ศ.๒๔๘๔ ย่อมเป็นผลให้การได้ไม้มะม่วงป่าของกลางที่ยังไม่ได้แปรรูปเป็นการได้มาโดยชอบด้วยกฎหมาย เมื่อข้อเท็จจริงฟังได้ว่า จำเลยที่ ๒ สำคัญผิดในข้อเท็จจริงว่าต้นมะม่วงป่าของกลางขึ้นอยู่ในที่ดินที่ ส.ป.ก.

อนุญาตให้จำเลยที่ ๒ เข้าทำประโยชน์ ส่วนจำเลยที่ ๑ และที่ ๓ ตัดต้นมะม่วงป่าของกลางเนื่องจากเชื่อจำเลยที่ ๒ ว่า ต้นมะม่วงป่าของกลางอยู่ในที่ดินที่ ส.ป.ก. อนุญาตให้จำเลยที่ ๒ เข้าทำประโยชน์ ซึ่งข้อเท็จจริงในส่วนที่จำเลยทั้งสามสำคัญผิดนี้ถ้ามีอยู่จริงจะทำให้การกระทำไม่เป็นความผิดดังกล่าวไว้ข้างต้น ดังนั้นจำเลยทั้งสามจึงไม่มีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๖๒ วรรคหนึ่ง ที่ศาลอุทธรณ์ภาค ๕ พิพากษามานั้น ศาลฎีกาเห็นพ้องด้วยในผล ฎีกาโจทก์ฟังไม่ขึ้น"

พิพากษายืน

(พูนศักดิ์ จงกลนี วิชา มหาคุณ ปัญญา สุทธิบดี)

หมายเหตุ

ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๕๙ วรรคหนึ่ง บุคคลจะต้องรับผิดในทางอาญา ก็ต่อเมื่อได้กระทำโดยเจตนา ไม่ว่าเป็นเจตนาประสงค์ต่อผล หรือย่อมเล็งเห็นผลตามมาตรา ๕๙ วรรคสอง แต่ถ้าผู้กระทำไม่รู้ข้อเท็จจริงอันเป็นองค์ประกอบของความผิด มาตรา ๕๙ วรรคสามมิให้ถือว่าผู้กระทำมีเจตนาประสงค์ต่อผลหรือย่อมเล็งเห็นผล

กรณีตามมาตรา ๕๙ วรรคสาม จะต้องเป็นเรื่องที่มีข้อเท็จจริงที่เป็นองค์ประกอบภายนอกอยู่ครบถ้วน แต่ผู้กระทำไม่รู้ว่ามีข้อเท็จจริงนั้นอยู่ จึงไม่ถือว่าผู้กระทำมีเจตนา

กระทำผิด ย่อมไม่มีความผิดเพราะขาดองค์ประกอบภายใน

ส่วนความสำคัญผิดตามมาตรา ๖๒ วรรคหนึ่ง ต่างกับความไม่รู้ข้อเท็จจริงตามมาตรา ๕๙ วรรคสาม กล่าวคือกรณีสำคัญผิดตามมาตรา ๖๒ วรรคหนึ่ง จะต้องเป็นเรื่องที่การกระทำของจำเลยครบถ้วนทั้งองค์ประกอบภายนอกและภายใน และไม่มีกรณีที่ผู้กระทำไม่รู้ข้อเท็จจริงตามมาตรา ๕๙ วรรคสามแล้ว แต่ผู้กระทำสำคัญผิดโดยคิดว่ามีข้อเท็จจริงเพิ่มเติมซึ่งข้อเท็จจริงนั้นเป็นข้อเท็จจริงที่จะทำให้การกระทำไม่เป็นความผิด หรือทำให้ผู้กระทำไม่ต้องรับโทษ หรือได้รับโทษน้อยลง แม้ข้อเท็จจริงดังกล่าวไม่มีอยู่จริงก็ต้องสมมติว่ามีอยู่เช่นนั้น ผู้กระทำจึงได้รับคุณดังกล่าวอยู่นั่นเอง

คดีนี้จำเลยมีไม้มะม่วงป่าซึ่งยังมิได้แปรรูปไว้ในครอบครองโดยเจตนาเป็นการกระทำที่ครบองค์ประกอบภายนอกและองค์ประกอบภายในของความผิดตามพระราช-บัญญัติป่าไม้ พ.ศ. ๒๔๘๔ มาตรา ๖๙ แล้ว แต่ถ้าเป็นการได้ไม้นั้นมาโดยชอบด้วยกฎหมายก็จะไม่มีความผิด เนื่องจากมาตราดังกล่าวบัญญัติเป็นข้อยกเว้นไว้ การได้ไม้นั้นมาโดยชอบด้วยกฎหมายจึงเป็นเหตุยกเว้นความผิดตามมาตรา ๖๒ วรรคหนึ่ง การที่จำเลยสำคัญผิดว่าไม้ดังกล่าวได้มาจากการทำไม้ที่ไม่ได้ขึ้นในป่า เนื่องจากเป็นไม้ที่ขึ้นในที่ดิน ส.ป.ก. แม้ข้อเท็จจริงดังกล่าวจะไม่เป็นดังที่จำเลย

สำคัญผิดก็ต้องสมมติข้อเท็จจริงเป็นดั่งนั้นตามมาตรา ๖๒ วรรคหนึ่ง เมื่อเป็นไม้ที่ขึ้นในที่ดิน ส.ป.ก. เท่ากับเป็นไม้ที่ได้มาโดยชอบด้วยกฎหมาย จำเลยจึงไม่มีความผิดฐานมีไม้ดังกล่าวไว้ในครอบครอง

ไพโรจน์ วายุภาพ